№. 118.

Eesti-ma rahwa

Kalender,

ehk

Täht-ramat

1833

aasta peäle, pärrast meie

Issanda Jesusse Kristusse

sündimist.

Talliñnas,
trükkitud Gresseli kirjadega.

Märkide selletaminne.

A Noor = ku.

D Esſimenne werend.

E Täis = ku.

C Wiimne werend.

p. pärraſt.

p. l. pärraſt lounat.

e. l. enne lounat.

P. Pühha.

Der Druck iſt geſtattet.
Cenſor M. v. Engelhardt.

Dorpat d. 26. September 1832.

Pärraſt meie kalli Jſanda Jeſuſſe Kristusse ſündimiſt, on tännawo ſe aasta 1833

Pärraſt mailma lomiſt = = 5782

Pärraſt Talliñna üllesehhitamiſt = = 614

Pärraſt Lutterusse öige uſſo ülleswõtmiſt 316

Pärraſt wanna katko = = 176

Pärraſt ſedda, kui wäggi Pranburgi läks 155

Pärraſt ſedda, kui Toompä põllend = 149

Pärraſt ſure nälja hakkatuſt = = 138

Pärraſt teiſt katko = = = 123

Pärraſt meie ſure armoliſſe Keisri Herra NIKOLAI PAWLOWITSI ſündimiſt = = = = 37

Pärraſt ſedda, kui ta hakkas wallitſema 8

Joulo = ja Waſtla = päwa wahhel on: 6 näddalat 1 pääw.

Kristusse ümberleikamisseſt. Luk. 2, 21.

1	Pühhap.	Neâri P. Aita Jummal!	☾ 1, e. l.
2	Esmasp.	Abel, Set	
3	Teisip.	Enok	Umbne
4	Kesknáddal	Methusala	ilm,
5	Neljap.	Simon	
6	Rede	3 Kunninga P.	ja
7	Laup.	Julianus	külmad

Jesus 12 aastat wanna. Luk. 2, 41.

8	Pühhap.	1 P. pärr. 3 K. P.	● 11, p. l.
9	Esmasp.	Peatus	
10	Teisip.	Paawli pääw	päwad
11	Kesknáddal	Ewraim	and-
12	Neljap.	Rein	wad
13	Rede	Hilarius	wahhel
14	Laup.	Robert	lund

Pulmad Kana-linnas. Joan. 2, 1.

15	Pühhap.	2 P. p. 3 K. P.	saddada.
16	Esmasp.	Kisbrekt	
17	Teisip.	Tõnnisse pääw	☽ 2, 16' e. l.

Sel kuul on 31 päwa.

18	Kesknáddal	Aksel	
19	Neljap.	Sara	Wägga
20	Rede	Waab. Sebast.	
21	Laup.	Neto	kange

Pealikkust Kapernauma Linnas. Matt. 8, 1.

22	Pühhap.	3 P. p. 3 K. P.	
23	Esmasp.	Lotta	☽ 8, 25' p. l.
24	Teisip.	Timoteus	külm
25	Kesknáddal	Paawli ümb.	
26	Neljap.	Polikarpus	ja
27	Rede	Krisostow	lumme-
28	Laup.	Karel	saddo.

Wina-mäest. Matt. 20, 1.

29	Pühhap.	9 P. e. Kr. üll. P.	
30	Esmasp.	Adelgund	☾ 3, 8' p. l.
31	Teisip.	An	

12mal selle ku päwal touseb päike kello pool 9, ning lähhäb loja kello pool 4. Pääw on pikk 7 tundi, ja ô 17 tundi.

1	Kesknäddal	Pirit	
2	Neljap.	Küünla pääw	Kanged
3	Rede	Hanna	tui-
4	Laup.	Weronika	sud.

Külwi-mehheſt. Luk. 8, 4.

5	Pühhap.	8 P. e. Kr. üll. P.	Kül-
6	Esmasp.	Tora	mad
7	Teisip.	Rikart	● 7,13′p.l.
8	Kesknäddal	Salomon	
9	Neljap.	Polli	ja
10	Rede	Kolastika	pilwi-
11	Laup.	Edo	sed

Pimmedaſt tee äres. Luk. 18, 31.

12	Pühhap.	Paasto Pühha	ilmad.
13	Esmasp.	Eulalia	
14	Teisip.	Wastla pääw	Tuult
15	Kesknäddal	Tuhka pääw	☽ 3, 5′ p.l.
16	Neljap.	Jula	

17	Rede	Konstantia	ja
18	Laup.	Konkordia	

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

19	Pühhap.	1 P. Paastus Simon Apost.	
20	Esmasp.	Egarius	lumme-
21	Teisip.	Esaias	
22	Kesknäddal	Peetri pääw	☺ 6,37′e.l.
23	Neljap.	Mina	
24	Rede	Maddise pääw	saddo.
25	Laup.	Nestor	

Kananea naeſeſt. Matt. 15, 21.

26	Pühhap.	2 P. Paastus.	Pehmed
27	Esmasp.	Leander	
28	Teisip.	Justus	ilmad.

16mal selle ku päwal touseb päike kello 7, lähhäb loja kello 5. Pääw on 10, ö 14 tundi pikk.

1	Keſknäddal	Albina	☾ 7, 36′ e. l.
2	Neljap.	Medea	
3	Rede	Kadde	Külmad
4	Laup.	Adrian	ja

Seſt, kes kurratiſt waewatud. Luk. 11, 14.

5	Pühhap.	3 P. Paastus	ſelged
6	Esmasp.	Kotwrid	päwad.
7	Teiſip.	Perpetua	
8	Keſknäddal	Pöri pääw	Kange
9	Neljap.	Prudentius	● 0, 46′ p. l.
10	Rede	Mikeus	külm
11	Laup.	Konstantin	ja

5000 meest ſödetakſe. Joann. 6, 1.

12	Pühhap.	4 P. Paastus	
13	Esmasp.	Ernſt	tuiſk.
14	Teiſip.	Sakarias	
15	Keſknäddal	Longinus	Pehmed
16	Neljap.	Aleksander	
17	Rede	Truta	☽ 0, 29′ e. l.
18	Laup.	Kabriel	

Jeſus kiwwidega wisſatud. Joann. 8, 46.

19	Pühhap.	5 P. Paastus	ilmad.
20	Esmasp.	Olga	
21	Teiſip.	Pent	Heit-
22	Keſknäddal	Rawael	
23	Neljap.	Tiits	☉ 4, 22′ p. l.
24	Rede	Kaſimir	
25	Laup.	Paast. Mar. p.	lik-

Kristusse ſisse-ſöitmisſeſt. Matt. 21, 1.

26	Pühhap.	6 P. Paastus	kud
27	Esmasp.	Kustaw	
28	Teiſip.	Kideon	il-
29	Keſknäddal	Kido	mad.
30	Neljap.	Suur Neljа P.	
31	Rede	Suur Rede	☾ 1, 48′ e. l.

10mal ſelle ku päwal touſeb päike kello 6, lähhäb loja kello 6. Pääw on 12, ja ö 12 tundi pikk.

1	Laup.	Karjalask m. p.	

Kristusse üllestousmisseſt. Mark. 16, 1.

2	Pühhap.	1 P ú h h a	Pehmed
3	Esmasp.	2 P ú h h a	
4	Teisip.	3 P ú h h a	ilmad
5	Keskнäddal	Maksim	ja
6	Neljap.	Kõlestin	tulleb
7	Rede	Aron	weel
8	Laup.	Liborius	● 3,26′ e.l.

Kinnipandud ukſiſt. Joann. 20, 19.

9	Pühhap.	1 P. p. üll. P.	
10	Esmasp.	Ezekiel	lund.
11	Teisip.	Leo	Udduſed
12	Keskнäddal	Julius	ja
13	Neljap.	Justinus	tuulſed
14	Rede	Künni pääw	päwad.
15	Laup.	Olimpia	◑ 7,10′ e.l.

Heaſt karjatseſt. Joann. 10, 12.

16	Pühhap.	2 P. p. üll. P.	

17	Esmasp.	Rudolw	Wihma
18	Teisip.	Walerian	ja
19	Keskнäddal	Timon	tuult.
20	Neljap.	Jakobina	
21	Rede	Adolarius	Selged
22	Laup.	Kajus	◑ 2,22′ e.l.

Ürrikesse aia pärraſt. Joann. 16, 16.

23	Pühhap.	3 P. p. üll. P.	Jürri p.
24	Esmasp.	Albert	ja
25	Teisip.	Markusse p.	kännad
26	Keskнäddal	Etsekias	
27	Neljap.	Anastasius	ſojad
28	Rede	Witalis	päwad.
29	Laup.	Reimund	◐ 8,22′ p.l.

Kristusse ärraminnemisseſt. Joann. 16, 5.

30	Pühhap.	4 P. p. üll. P.	

1omal ſelle ku päwal touſeb päike kello pool 5, ja lähhäb loja kello pool 8. Pääw on pikk 15, ja ö 9 tundi.

1	Esmasp.	Wolbri pääw	Wil-
2	Teisip.	Sigismund	
3	Keskнäddal	† Leidminne	lud
4	Neljap.	Tio	
5	Rede	Kottart	ilmad.
6	Laup.	Susanna	

Kigest palwe teggemisseſt. Joann. 16, 23.

7	Pühhap.	5 P. p. üll. P.	● 3, 15′p.l.
8	Esmasp.	Laas	
9	Teisip.	Niggulas	Wihma
10	Keskнäddal	Gordian	ja
11	Neljap.	Suur † Pääw	tuult.
12	Rede	Henriette	
13	Laup.	Serwatius	Kallid

Römustajast Waimust. Joann. 15, 26.

14	Pühhap.	6 P. p. üll. P.	☽ 0, 16′p.l.
15	Esmasp.	Sohwi	sojad
16	Teisip.	Peregrinus	päwad.
17	Keskнäddal	Jodokus	

18	Neljap.	Erik	Pilwne
19	Rede	Aggäus	taewas.
20	Laup.	Pil	

Pühhast waimust. Joann. 14, 23.

21	Pühhap.	Nelli Pühhi	○ 1, 28′p.l.
22	Esmasp.	2 Pühha	
23	Teisip.	3 Pühha	Uddune
24	Keskнäddal	Ester	ja
25	Neljap.	Urbanus	wihmane
26	Rede	Eduard	ilm.
27	Laup.	Peet	

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

28	Pühhap.	3 aino Jum. P.	Selged
29	Esmasp.	Mart	☾ 2, 0′p. l.
30	Teisip.	Wikand	sojad
31	Keskнäddal	Petronella	päwad.

8mal selle ku päwal tonseb päike kello pool 4, ning lähhäb loja kello pool 9. Pääw on pikk 17, ℔ agga 7 tundi.

1	Neljap.	Kotskal	Mürris-
2	Rede	Martellus	
3	Laup.	Rasmus	tamisſed

Rikkaſt mehheſt. Luk. 16, 19.

4	Pühhap.	1 P. p. 3 a. J. P.	
5	Esmasp.	Poniwaſius	ja
6	Teiſip.	Artemius	●0,49'e.l.
7	Keſknäddal	Lukretſia	wihma.
8	Neljap.	Medardus	
9	Rede	Pitkem pääw	Heitlik
10	Laup.	Wlawius	ilm.

Sureſt öhto ſömaaiaſt. Luk. 14, 16.

11	Pühhap.	2 P. p. 3 a. J. P.	Sojad
12	Esmasp.	Paſilides	☽ 5, 9' p.l.
13	Teiſip.	Tobias	päwad.
14	Keſknäddal	Walerius	
15	Neljap.	Widi pääw	Kallo
16	Rede	Juſtina	ſojad
17	Laup.	Rikander	

Kaddunud lambaſt. Luk. 15, 1.

18	Pühhap.	3 P. p. 3 a. J. P.	ilmad.
19	Esmasp.	Kerwaſius	
20	Teiſip.	Wlorentin	☺ 2, 16'e.l.
21	Keſknäddal	Rael	Mürris-
22	Neljap.	Karolina	tamis-
23	Rede	Paſilius	
24	Laup.	Jani pääw	ſed.

Olge armoliſſed. Luk. 6, 36.

25	Pühhap.	4 P. p. 3 a. J. P.	Pilwiſed
26	Esmasp.	Jeremias	
27	Teiſip.	Ladislaus	uddu-
28	Keſknäddal	Joſua	☾ 5, 51' e.l.
29	Neljap.	Peetr. Pawl. p.	ſed
30	Rede	Lilla	ilmad.

1omal ſelle kn päwal touſeb päike 3 werendit pärraſt kello 2, ning lähhäb loja üks werend pärraſt kello 9. Pääw on pitk 18 ning üks pool tundi, ö agga 5 ning üks pool tundi.

1	Laup.	Teobald	

Rohkest kalla sagist. Luk. 5, 1.

2	Pühhap.	5 P. p. 3 a. J. P.	Heina Mar. p.
3	Esmasp.	Kornelius	Umb-
4	Teisip.	Ulrik	● 8,58′e.l.
5	Kesknäddal	Anselm	ne
6	Neljap.	Hektor	ilm.
7	Rede	Temetrius	Kallid
8	Laup.	Kilian	sojad

Wariseride õigussest. Matt. 5, 20.

9	Pühhap.	6 P. p. 3 a. J. P.	pä-
10	Esmasp.	7 Wenda	wad.
11	Teisip.	Eleonora	☽ 11,19′e.l.
12	Kesknäddal	Hindrik	
13	Neljap.	Marreta pääw	Mürris-
14	Rede	Ponawent	ta-
15	Laup.	Apost. Jagg.	minne

4000 meest sõdetakse. Mark. 8, 1.

16	Pühhap.	7 P. p. 3 a. J. P.	

17	Esmasp.	Aleksius	wihma-
18	Teisip.	Rosina	ga.
19	Kesknäddal	Wridrika	☽ 4,47′p.l.
20	Neljap.	Elias	
21	Rede	Taniel	Kaunid
22	Laup.	Maria Mad.	sojad

Walle prohwetidest. Matt. 7, 15.

23	Pühhap.	8 P. p. 3 a. J. P.	ilmad.
24	Esmasp.	Kristina	
25	Teisip.	Jakobi pääw	Pilwed
26	Kesknäddal	Anno	näitawad
27	Neljap.	Marta	☾ 7,41′p.l.
28	Rede	Plato	mürris-
29	Laup.	Olowi pääw	tamist

Üllekohtusest maia-piddajast. Luk. 16, 1.

30	Pühhap.	9 P. p. 3 a. J. P.	tulle-
31	Esmasp.	Kristwrid	wad.

12mal selle ku päwal touseb päike kello pool 4, ning lähhäb loja kello pool 9. Pääw on pikk 17, ö agga 7 tundi.

1	Teisip.	Peetri wang.	Heitlik
2	Kesknäddal	Annibal	
3	Neljap.	Eleasar	☉ 4, 18′ p.l.
4	Rede	Tominikus	ilm.
5	Laup.	Oswald	

Jerusalemma ärrarikmisseſt. Luk. 19, 41.

6	Pühhap.	10 P. p. 3 a. J. P.	Kallid
7	Esmasp.	Tönno	
8	Teisip.	Kerhard	sojad
9	Kesknäddal	Romanus	
10	Neljap.	Lauritse pääw	☽ 8, 10′ e. l.
11	Rede	Herm	
12	Laup.	Klara	ilmad.

Wariseriſt ja tölneriſt. Luk. 18, 9.

13	Pühhap.	11 P. p. 3 a. J. P.	
14	Esmasp.	Euſebius	Wihma
15	Teisip.	Rukki Mar. p.	ja
16	Kesknäddal	Isaak	tuult.
17	Neljap.	Wilibald	
18	Rede.	Leno	♍ 8, 35′ e. l.
19	Laup.	Sebald	

Sel kuul on 31 päwa.

Kurdiſt ja keletumaſt. Mark. 7, 31.

20	Pühhap.	12 P. p. 3 a. J. P.	Selge
21	Esmasp.	Rut	
22	Teisip.	Wilibert	taewas
23	Kesknäddal	Sakeus	
24	Neljap.	Pertli pääw	ja
25	Rede	Ludwik	kaunid
26	Laup.	Irenäus	♐ 7, 32′ e. l.

Preeſtriſt ja lewitiſt. Luk. 10, 23.

27	Pühhap.	13 P. p. 3 a. J. P.	
28	Esmasp.	Aukustin	head
29	Teisip.	Joann. hukk.	
30	Kesknäddal	Penjamin	ilmad.
31	Neljap.	Rebekka	

14mal selle ku päwal touseb päike 3 werendit pärraſt kello 4, ning lähhäb loja üks werend pärraſt kello 7. Pääw on pikk 14 ning üks pool, ö agga 9 ning üks pool tundi.

1	Rede	Ekidius	● 11,51′p.l.
2	Laup.	Lisa	Uddu-

Kümnest piddali-többisest. Luk. 17, 11.

3	Pühhap.	14 P. p. 3 a. J. P.	sed
4	Esmasp.	Kai	ja
5	Teisip.	Moses	
6	Keskнäddal	Magnus	willud
7	Neljap.	Regina	
8	Rede	Mar. sündmin.	☽ 8, 48′p.l.
9	Laup.	Pruno	ilmad,

Mammonast. Matt. 6, 24.

10	Pühhap.	15 P. p. 3 a. J. P.	
11	Esmasp.	Pöri pääw	wahhel
12	Teisip.	Sirus	
13	Keskнäddal	Amatus	wihma,
14	Neljap.	Risti üllend.	
15	Rede	Nikodemus	wahhel
16	Laup.	Leontina	

Naini-liñna surnust. Luk. 7, 11.

17	Pühhap.	16 P. p. 3 a. J. P.	☾ 0,56′e.l.

18	Esmasp.	Gottlob	kan-
19	Teisip.	Tõns	ged
20	Keskнäddal	Wausta	
21	Neljap.	Matteusse p.	tuled.
22	Rede	Morits	
23	Laup.	Osea	Jllu-

Wee-többisest. Luk. 14, 1.

24	Pühhap.	17 P. p. 3 a. J. P.	☾ 5,37′p.l.
25	Esmasp.	Kleowas	sad
26	Teisip.	Harald	
27	Keskнäddal	Adolw	ilmad.
28	Neljap.	Wentsel	
29	Rede	Mihkli pääw	Wihma.
30	Laup.	Hironimus	

12mal selle ku päwal touseb päike kello 6, ning lähhäb loja kello 6. Pääw on pikk 12, ning ö ka 12 tundi.

Suremast käsfust. Matt. 22, 34.

1	Pühhap.	18 P. p. 3 a. J. P.	● 8,32'e.l.
2	Esmasp.	Wolrad	Heit-
3	Teisip.	Jairus	lik
4	Kesknäddal	Prants	ilm.
5	Neljap.	Wides	
6	Rede	Luisa	Wihma
7	Laup.	Malo	ja

Alwatud innimesfest. Matt. 9, 1.

8	Pühhap.	19 P. p. 3 a. J. P.	☽ 1,29'p.l.
9	Esmasp.	Tionisius	tuult.
10	Teisip.	Mai	
11	Kesknäddal	Purkard	Wähhe
12	Neljap.	Wallwriid	külma.
13	Rede	Teresia	
14	Laup.	Kalikstus	Uddused

Pulma ridest. Matt. 22, 1.

15	Pühhap.	20 P. p. 3 a. J. P.	ilmad,
16	Esmasp.	Kallus	☺ 5,11'p.l.

17	Teisip.	Leonhard	
18	Kesknäddal	Lukasse pääw	wahhel
19	Neljap.	Lutsius	
20	Rede	Welitsius	lumme-
21	Laup.	Ursel	

Kunningamehhe poiast. Joann. 4, 47.

22	Pühhap.	21 P. p. 3 a. J. P.	
23	Esmasp.	Sewerin	saosed,
24	Teisip.	Salome	☾ 2,13'e.l.
25	Kesknäddal	Krispin	
26	Neljap.	Amandus	wahhel
27	Rede	Kapitolin	
28	Laup.	Simon Jud.	wihma-

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23.

29	Pühhap.	22 P. p. 3 a. J. P.	
30	Esmasp.	Absalon	● 7,17'p.l.
31	Teisip.	Wolwgang	saosed.

16mal selle ku päwal touseb päike kello pool 8, ning lähhäb loja kello pool 6. Pääw on pikk 9, ö 15 tundi.

1	Keſknäddal	Pühhade pääw	
2	Neljap.	Hingede pääw	Kül-
3	Rede	Kottlieb	mad,
4	Laup.	Ot	

Kohto-rahhaſt. Matt. 22, 15.

5	Pühhap.	23 P. p. 3 a. J. P.	
6	Esmasp.	Käsper	ſandid
7	Teiſip.	Paltſer	☽ 9,28′p. l.
8	Keſknäddal	Klaas	
9	Neljap.	Jobſt	ilmad.
10	Rede	Martin Lutter	
11	Laup.	Martin Piisk.	Wihma

Jairi tütreſt. Matt. 9, 18.

12	Pühhap.	24 P. p. 3 a. J. P.	
13	Esmasp.	Arkadius	ja
14	Teiſip.	Predrik	
15	Keſknäddal	Leopold	
16	Neljap.	Ottomar	☾ 8,46′e. l.
17	Rede	Alweus	
18	Laup.	Esra	lund.

Hirmſaſt ärrakautamisſe-töösk. Matt. 24, 15.

19	Pühhap.	25 P. p. 3 a. J. P.	
20	Esmasp.	Amos	Tuled.
21	Teiſip.	Mar. ohwerd.	
22	Keſknäddal	Seſilia	☾ 9, 59′ e. l.
23	Neljap.	Klement	Umbne
24	Rede	Joſias	ilm
25	Laup.	Kadrina pääw	ja

Wiimſeſt Kohtuſt. Matt. 25, 31.

26	Pühhap.	26 P. p. 3 a. J. P.	
27	Esmasp.	Jetta	wägga
28	Teiſip.	Künter	külm.
29	Keſknäddal	Ewert	● 8,44′e. l.
30	Neljap.	Andreſe pääw	

9mal ſelle ku päwal touſeb päike kello pool 9, ning lähhäb loja kello pool 4. Pääw on pikk 7, ℔ 17 tundi.

1	Rede	Arend	Lund
2	Laup.	Kandidus	tulleb

Kristusse sisse-söitmisseſt. Matt. 21, 1.

3	Pühhap.	1 Kriſt. Tull. P.	ja
4	Esmasp.	Parbo	külma.
5	Teisip.	Sabina	
6	Keskнäddal	Niggola pääw	Pehmed
7	Neljap.	Antonie	☽ 7, 7′ e. l.
8	Rede	Mar. ſam.	ja
9	Laup.	Juhkum	pilwi-

Tähhed enne wimist päwa. Luk. 21, 25.

10	Pühhap.	2 Kr. Tull. P.	Lühhem p.
11	Esmasp.	Elso	sed
12	Teisip.	Ottilia	ilmad.
13	Keskнäddal	Lutsia	Sel-
14	Neljap.	Nikasius	☺ 11, p. l.
15	Rede	Johanna	ge
16	Laup.	Albina	taewas

Joannes wangi-tornis. Matt. 11, 2.

17	Pühhap.	3 Kr. Tull. P.	kauni

18	Esmasp.	Kristow	kül-
19	Teisip.	Lot	maga.
20	Keskнäddal	Abraam	
21	Neljap.	Toma pääw	☾ 4, 31′ p. l.
22	Rede	Peata	
23	Laup.	Tohwer	Tuiso-

Joannesse tunnistusseſt. Joann. 1, 19.

24	Pühhap.	4 Kr. Tull. P.	sed
25	Esmasp.	Joulo	
26	Teisip.	Teine Pühha	kül-
27	Keskнäddal	Kolmas Pühha	mad
28	Neljap.	Süta Laste p.	
29	Rede	Noa	● 1, 3′ e. l.
30	Laup.	Tawet	ilmad.

Seſt immeks-pannemisseſt. Luk. 2, 33.

31	Pühhap.	P. pärr. Joulo	

10mal selle ku päwal tousеb päike üks werend pärraſt kello 9, ja lähhäb loja 3 werendit pärraſt kello 2. Pääw on pitk 5 ja üks pool tundi, ö 18 ja üks pool tundi.

Aasta muutmisſed.

Kewwade hakkab 8mal Paastoku päwal, kello 9, 43 min. p. lou. Siis on pääw ja ö ühhe pitkuſed.

Sui hakkab 9mal Janiku päwal, kello 6, 54 min. pär. lounat. Siis on meil keigepitkem pääw.

Süggiſe hakkab 11mal Mihkliku päwal kello 8, 58 m. e. l. Siis jälle on pääw ja ö ühhe pitkuſed.

Talwe hakkab 10mal Jouloku päwal, kello 2, 15 min. enne lounat. Siis on keigelühhem pääw.

Päwa- ja ku-warjutamisſed.

Sel aastal warjutakſe Päike kolmkord ja Ku kakskord, ja meie maal on üks Päwa warjutaminne ja kaks Ku warjutamiſt nähha.

Esſimenne on meie maal näggematta Päwa warjutaminne 8mal Neäriku päwal.

Teine on meie maal nähtaw Ku warjutaminne 20mal Jaaniku päwal. Hakkatus on hommiko 41 minuti kello ühhe peäle; ja lõppetus on kello 2.

Kolmas on meie maal nähtaw Päwa warjutaminne 5mal Heinaku päwal. Hakkatus on hommiko kello 6, 49 min.; ja lõppetus on kello 8, 48 m.

Neljas on meie maal nähtaw Ku warjutaminne 14mal Jouloku päwal. Hakkatus on õhto kello 9, 22 minuti; ja lõppetus on kello 1 hommiko.

Wies on meie maal näggematta Päwa warjutaminne 29mal Jouloku päwal.

Wennema Üllemawallitſeja ſugguſelts.

Rikolai ſe esſimenne, Keiſer ja keige Wennerigi wallitſeja; ka Sleswik-Holſteini wallitſeja Würſt, on ſündinud 1796, Janiku 25. päwal.

Aleksandra Weodorowna, Keiſri praua, Preiſi Printſes, on ſündinud 1798, Heinaku 1. päwal.

Aleksander Nikolajewits, Rigi pärria, Tſeſarewits ja Suurwürſt; on ſündinud 1818, Jürri-ku 17. päwal.

Konstantin Nikolajewits, Suurwürſt; on ſündinud 1827, Mihkli-ku 9. päwal.

Nikolai Nikolajewits, Suurwürſt; on ſündinud 1831, Heina-ku 27. päwal.

Mikael Nikolajewits, Suurwürſt; on ſündinud 1832, Wina-ku 13. päwal.

Mikael Pawlowits, Suurwürſt, Keiſri wend; on ſündinud 1798, Neäri-ku 28. päwal, ja temma Praua on:

Helena Pawlowna, Wirtembergi Printſes; on ſündinud 1806, Joulo-ku 28. päwal.

Maria Nikolajewna, Suurwürsti Printses; on sündinud 1819, Leikusse-ku 6. päwal.
Olga Nikolajewna, Suurwürsti Printses; on sündinud 1822, Leikusse-ku 30. päwal.
Aleksandra Nikolajewna, Suurwürsti Printses; on sündinud 1825, Jani-ku 12. päw.
Maria Michailowna, Suurwürsti Printses; on sündinud 1825, Küünla-ku 25. päwal.
Elisabet Michailowna, Suurwürsti Printses; on sündinud 1826, Lehhe-ku 14. päw.
Katarina Michailowna, Suurwürsti Printses; on sündinud 1827, Leikusse-ku 16. p.
Maria Pawlowna, Suurwürsti Printses, Keisri ödde, Weimari ja Eisenaki Ma wallitse- ja Karel Wridriko praua, on sündinud 1786, Küünla-ku 4. päwal; ja temma abbikasa on sündinud 1783, Küünla-ku 2. päwal.
Anna Pawlowna, Suurwürsti Printses, Keisri ödde, Hollandima kunningrigi pärrispärria Willem Wridrik Georg Ludwiki praua; on sündinud 1795, Neäri-ku 7. päwal; ja temma abbikasa on sündinud 1792, Joulo-ku 6. päwal.

Hooste- weiste- ja kauba-ladad.

1. Eesti-ma Kubbernemangus.

Talliñnas: 1) Jani-ku 20mast päwast, ku otsani. 2) Mihkli-ku 26mal, 27mal ja 28mal päwal.

Rakwerre-liñnas: 1) Neäri-ku 27mal ja 28mal päwal. 2) Jani-ku 16mal ja 17mal päwal. 3) Mihkli päwal.

Paide-liñnas: 1) Küünla-ku 3mal päwal. 2) Jani-ku 25mal päwal. 3) Mihkli-ku 10mal ja 11mal päwal.

Haapsalo-liñnas: 1) Neäri-ku 10mal ja 11mal päw. 2) Mihkli-ku 14mal ja 15mal päw.

Paldiski-liñnas: 1) 2sel ja 3mal Küünla-ku päwal. 2) Mihkli-ku 21sel ja 22. päwal.

Lihhola-liñnas: 1) esimesel Paasto-pühhal. 2) Mihkli-ku 24mal päwal.

Raplas, 1) esimesel redel pärrast Mihkli päwa. 2) kolmandamal redel pärrast Neäri päwa.

Keblas, Mihkli päwal ja kaks päwa se järrele.

Merjama kirriko jures, kolmandamal Kristusse tullemisse pühhal.

Orkital, Neâri-ku 7mal ja 8mal pâwal.
Kollowerres, Neâri-ku 17mal ja 18mal pâwal, ja Wina-ku 4mal ja 5mal pâwal.
Jõhwis, Mihkli-ku 24mal ja 25mal pâwal.
Keila kirriko jures, Mihkli pâwal ja kaks pâwa se järrele.
Jõelehtmes, nâddal pârraſt Mihkli pâwa.

Kubbermango kohto kâsso järrel, ei pea ennam lubba ollema, ei laupâwal egga pühhapâwal lata piddada, waid, kui nenda juhtub, peab ſedda teiſe nâddala eſſimeſſel argi-pâwal petama.

---

2. Lihwlandi-ma Kubbernemangus.

Tarto-liñnas: 1) Kolme kunninga ſuur ſakſa laat. 2) Peetri- 3) Maria ſündimiſſe-ning 4) Mihkli-pâwal.
Werro-liñnas: 1) Jani pâwal. 2) 24mal Mihkli ku pâwal. 3) üks ſuur ſakſa laat, mis 8 pâwa petakſe 22 Küünla-ku pâwaſt. 4) 10mal Talwe-ku pâwal.
Kaſtnas, Mihkli-ku 8mal ja 9mal pâwal.
Audrus, 13mal ja 14mal Mihkli-ku pâwal.
Perno-liñnas: 1) 3 nâdbalat pârraſt Jani-pâwa üks ſuur ſakſa laat. 2) Esmaspääw ning Teiſipääw enne Mihkli pâwa. 3) Esmasp. ning Teiſip. pârraſt 3mat Kristusſe tullemiſſe pühha.
Willandi-liñnas: 1) Küünla-ku 2ſel pâwal üks ſuur ſakſa laat, 8 pâwa. 2) Jani pâwal 3 pâwa, ning 3) 24mal Mihkli-ku pâwal.
Põltſama-moiſas, 17mal Mihkli-ku pâwal.
Lustiwerre-moiſas, 15mal Wina-ku pâwal.
Põrawerre-moiſas, 13mal Mihkli-ku pâwal.
Roſſi-moiſas, teine pool Werro-liñna, 24mal Leikuſſe-ku pâwal.
Kaanſo-moiſas, 30mal Leikuſſe-ku pâwal.
Kortimoiſas, liggi Walka-liñna, 15mal Mihkli-ku pâwal.
Rappina-moiſas, 4mal ja 5mal Mihkli-ku pâwal.
Weski-moiſas, Kambia kihhelkonnas, 15mal Wina-ku pâwal.
Oldre-moiſas, Helme kihhelkonnas, 10mal ning 11mal Mihkli-ku pâwal.
Helme-moiſas, 15mal Leikuſſe-ku pâwal.
Kurreſare-liñnas: 1) 2ſel Heina-ku pâwal

ja kolm päwa pärraſt ſedda. 2) 24mal Leikuſſe-ku päwal ja kolm päwa pärraſt ſedda.

Tarwaste-moiſas, 29mal Jani-ku päwal.

Walka-liñnas: 1) 12mal Jani-ku päwal. 2) 10mal Leikuſſe-ku ja 3) 29mal Mihkli-ku päwal.

Luggemisſed.

Katkuſt.

(mis mullo polele jäi.)

Pärraſt wanna katko on tännawo 176aastat. Wiimſeſt katkuſt enne ſeddaſinnaſt, hoidis Jummal meie maad 27aastad ühte järgi ſelle tapja tõbbe ja monni kümmekond aastat waenlaſe eest. Piddi kül Tarto, Wiljandi, Perno ja Sarema-Ma aastaſt 1625 Pohlakatteſt monda kannatama; agga jäi Talliñna-ma neiſt se kord rahhule, muud kui et jo aastal 1613 üks trop Wennelaſſi Allotagguſe ja Wirro-ma peäle langes. Agga parrako Jummal! rahho aeg olli jälle otſa joudnud! Seſt aastal 1655 tousis Rootſi ning Pohla ja Wenne-rigi wahhel üks kange ſõdda, mis enne ei lõppend, kui waſt kuendamal aastal. Sellegi ſõa seltſis olli nälg ja katk meie maad ja Ria ja Kura-maad innimesteſt laggedaks teggemas. Aastal 1657 ſurri Rias ja Talliñnas ennam kui pool oſſa liñnarahwaſt ärra, ja tappis katk paljo Rootſi ſoldatit. Talliñnas olli heina kuus keigekangem ſurreminne, mis ſeſt tunda, et ſeſt kuuſt ſurnud kirriko ramatudesſe koggoni üllespannematta jänud. Kirriko õppetajad ſurrid ka ennamiſte puhhas katko, muud kui agga kaks, kes peäſiwad. Ilma need innimesſed, mis katk liñna paikus tappis, ſurri ka maal mitto tuhhat hinge, Ria- Kura- ja Talliñna-maal. Sõdda teggi innimeste luggu weel kibbedamaks. Seſt Wennelane, kes Ria poolt Perno maad waewas, teggi ka, Tarto poolt tulles, Jerwamale, Pibe jõeſt sadik, kibbedat, ja keigehalledam luggu tulli ſiis kätte, kui Oktobri kuus ſeitſetuhhat wennelaſt, üle Narowa jõe, Waſknarwa kaudo, Allotagguſe ja Wirroma ſisſe, Kohhala jõeſt sadik, tungiſid. Hirm ſiis aias tallorahwaſt muiſt metſadesſe, muiſt Talliñna pole, kuhho ka ſakſarahwas põggeneſid. Agga, et lin täis katko olli, ei julgend ön-

netumad liñna sisse miñna, waid jäid, kumni sannumed todi, et waenlane jälle olli taggasi pöörnud, lodeja liwa peäle, kus neil ei toito olnud egga warjo, ja mitto neid seälgi surma piddiwad näggema. Sesinnane wanna katk hakkas kewwade ja löppes wast talwe pole.

Aastast 1660 olli söa poleſt ülle meie made 40 aastat kallis rahho ja waikne assi. Agga aastal 1695, se on tännawo 138 aastat, hakkas se suur nälg, mis tähtramat sündinud asjade arrus ka mälletab. Esſimesel aastal saddas Janist Mihklini ühtepuhko wihma ja ülmad ollid willud ja külmad. Wast kolm näddalat pärrast Jakobit hakkati rukkid leikama. Suwwiwilli ei sanud küpseks ja wöttis külm tedda wimaks ärra. Wanna semet olli agga arwaste monnel tallopoial; sellepärrast siis ka muist maad teggematta jäiwad, ning mis ue seemnega tehti, se tousis waest wisi. Sest siis olli teisel aastal ta wägga kassin rukki woos, ja läks nälg sedda kangemaks, sest et poud odradpigistas. Mis Jummal ka weel wilja önnistas, sedda weti Rootsi; sest moisad ollid sel aial ennamiste Krono pärrakt, kellele rent wiljaga piddi maksetama. Läks siis nälg aastal 1697 nenda kibbedaks, et hädda pärrast monda södi, mis muido innimesele polle toidusseks lodudki. Harjomaal Juro kihhelkonnas surri kuus sadda innimest, ilma need arwamatta, mis sallaja metsadesse ja kalmudesse mahhamaeti, ja widi surnud koorma kaupa, ilma pusärgita kirriko jure mahha. Noarootsi kihhelkonnas, mis neid wähhemaid koggodussi Talliñna maal on, surri wiis sadda innimest, ja ülle Ria-Talliñna- ja Ingri-Ma arwatakse üllepea sadda tuhhat hinge nälga surnud ollewad.

Kolm aastat agga olli pissut hingamisse wahhet; sest jo aastal 1700 hakkas se kulus södda, mis sureks pohjama söaks nimmetakse. Wennerigi iggawesse au wäärt wallitseja, Keiser Peter essimenne, tundis ärra, et temma sure rigi kaubaaiaminne, ilma merreliñnata, mis rigi omma, mitte ei saaks öetc siggima egga kossuma. Ingrima, mis nüüd Peterburri Kubbermanguks nimmetame, olli enne sedda wennerigi pärrisma olnud, agga Rootsi Kun-

ningad sedda wannal aial ennese kätte woitnud. Sedda maad, mis merreäärne, ja kust suur lai Newajöggi läbbi käib, temma siis aastal 1700 jälle taggasi küssis. Agga Rootsi Kuningas Karel XII. ei wötnud sedda kuuldagi; ja sest tousis üks wägga iggaw sõdda, mis enne öiete ei samud otsa, kui wast aastal 1721. Sesinnane sõdda olli keige meie madele üks wägga kibbe Jummala wits; sest et need kümme essimest sõa aastat ilma paljo wahhet piddamatta, sõbrad ja waenlased tedda ollid waewamas ja risumas, ja et taplused arwamatta paljo mehhi, tulloke ennamiste keik küllad, moisad ja kirrikud, ja sõawäed leiba nende su eest ärrasõiwad, kes sedda omma palle higgi sees maast ollid ettesaatnud. Marahwas issegi wimaks seddawisi öppis risumisse peäle, ja mis enne sedda rahhopäiwil Jummala sanna tundmisse ja targa, wisipärralisse ello polest olli hakkatud istutama, se keik kaddus jälle, ja waus meie marahwas ueste wanna pimmedusse ja taltsimatta ello sisse.

Sõa järrele tulli jälle nälg. Kaks talwe järgi 1708 ja 1709, olli üle mailma wägga pakkane külm ja süggaw lummi, ja wöttis külm sojemal mail winapuud ärra, ja meie mail keik rohhoaia puud. Willi äppardas külma pärrast ka ärra. Kewwade, kui lummi hakkas sullama, tahtis wessi Ria liñnale liga tehha; sest Tüna jöggi paisus nenda, et wessi liñna sisse jooksis, ja toompä kirrikus pingid ja pusärgid haudadest üllestöstis. Kui körge sel korral wessi olnud, sedda sest moista et jöest kallad liñna sisse wiis ja toompä kirriko seest üks suur kalla kätte sadi.

Agga polnud weelgi hädda ja ahhastusse ots käes. Keigekardetawam waenlane, katk, olli nüüd ka peäle tullemas. Selle wiimse katko hakkatus olli Turgi maal. Seält läks ta Ungrimale, seält Pohlamale, kus Rootsi wäggi sees olli söddimas, ja wähhe hawalt ikka emale, kunni aastal 1708 Preussi kunningrigi sisse tungis. Seält langes Kura-Ria-ja Talliñnama peäle, ehk siggis ka issenneseſt näljast ja sõast. Tüna jõe upputus olli ka keik ümberkaudsed kohhad pahha haisoga täitnud, sest et uppund innimeste ja lojuste kehhad kewwadisse sojaga

kangeste hakkasid löhkama, ja Rias ühhed tiggedad sojad tõbbed siggitama, mis peagi Talilinna ullatasid. Liñ olli innimessi täis, sõawägge ja põggenejaid, kes sõa eest senna warjule ollid läinud. Heinaku essimesse päwal tullid sannumed, et Wiljandi ning Karkusse kihhelkonnas katk jo möllamas olli; agga ei muud warrumist selle wasto noutud, muud kui et seältinnimessi ennam ei lastud liñna sisse tulla, agga ikka weel neil sedda lubba olli, kolm werstalinnast ärra, Kristindalisse omma koormattega tulla, kuhho siis liñna innimesed wäljaläksid marahwa kaupa — ning ka katko, ennesele ostma. Pärrast kelati kül hopis ärra, nisugguse kohha rahwaga, kus jo katk likumas, ümberkäimast. Agga mis se nüüd ennam aitis! Jubba katk olli liñna sisse wetud. Sest olli ka paljo süüd, et kui jo katk ennast Talliñnas hakkas näitma, ei siiski sedda weel tahhetud uskuda ei katkotõbbised terwedest ärralahhutada, egga need maiad, kus haigid sees, kinni panna. Essimenne, kes Talliñnas muhhokatko hakkas pöddema, olli üks saksa naesterahwas Harjo ülitsas. Seält maiast katk iddanes wälja ja läks üle keige liñna ja Ma. Agga wast kaks näddalat pärrast sedda hakkati wähhä kartma ja kästi neid, kel muhk külles olnud ehk kes äkkitselt surnud, ühhe isse surnotekkiga mahhawia. Andsid ka liñna kirriko õppetajad sedda head nõu, et kohtopolest monni neist saaks wäljaarwatud, kes katkotõbbiste haigede peäl peaks käima ja neid mahhamatma, kui ärrasurriwad. Agga seddagi head nou ei woetud mitte kuulda, kunni parras warropiddamisse ja tõbbe rammitamisse aeg olli üllelänud.

Se olli siis Talliñnas katko hakkatus ja wõttis ta peagi wägga woimust. Sedda ka sest arwata, et leikoku 23 päwast, kunni Paastoku 6mast päwast sadik, polle mitte üht ainust last Talliñna Niggola koggodusses ristitud, egga uest aastast sadik, surnuid ennam kirja üllespandud. Ei olnud ennam pusärki egga surnokandjaid sadawal. Mitmes maias ollid keik toad ja kambrid surnuid täis, agga korjajat ei olnud keddagi. Keik armastusse ja halledusse tundmised ja likumised läksid wimaks tui-

maks ja külmaks innimeste süddames. Omma ello pärrast kartes, jätsid lapsed ommad wannemad nende wiimse hädda sees aitmatta, suggulane pöggenes suggulasse, söbber söbra eest. Sellepärrast et silmaga nähha olli, et katk sest ikka laiemale läks, et surnud wanna kölwatuma wisi järrele, kirikude sisse ehk kirriko ümber kirikoaialemahhamaeti, wallitseti nüüd ka linnakohto polest monnedrohhoaiad wärrawa tagga ärra, kuhho neid matta, kes katko surnud. Need surnokehhad, mis linna ulitsatte pealt korjati, said Kallamaia liggidal ühte issipaika maetud.

Katk möllas linna sees, ja waenlane olli linna ümber pirand, sedda ennese alla sundida. Lin, mis wannal aial wapraste olli wastopannud, ei jaksand se kord wasto seista. Soldatid ennamiste ollid otsa sanud ja monnel päwal 150 meest ja ennamgi surnud; tükkimehhed ollid ärra löppend, ja linna mehhed kahhanesid pääw päwalt kassinamaks. Siis polnud ennam muud nou egga abbi, kui linna ja keik maad Mihklipäwal leppimisekaupa woitja kätte anda, ja Wenne Keisri alla wanduda. Mis Rootsi wäest weel ülle olli, läksid laewadega omma male taggasi. Kedda sõdda maalt linna olli pelgo aianud, ruttasid nüüd iggamees omma koio, ni paljo kui neid alles hinges olli. Mitto moisnikkuid, kui omma moisa taggasi saiwad, surriwad weel sennagi ärra. Ja mis nad seält leidsid eest? Mis muud, kui et moisad ja küllad ennamiste ollid ärrapölletud ehk paljaks risutud ja wallarahwas katko surnud.

Lin olli nüüd kül jälle lahti ja söddiminne otsas; agga sellepärrast katk ei kustund kohhe, waid surri ikka weel innimessi, kunni külm aeg kätte tulli. Kui aastal pärrast katko lin jälle terwe olli, hakkati arrud ülleswõtma, mittuks katko ollid surnud, ja siis leiti, et olli ennam kui kahheksas ossa linnakoddanikkuid otsa sanud, ja üle linna ja allewitte, linna innimessi ja neid, kes linna ollid pöggenend ja Rootsi soldatid, üllepea wiisteist kümmend tuhhat hinge surnud.

Surematsuggu rahwast olli, kui lin Wennerigi alla andis, hulk, karnisoni wäega ühhes, laewade peäle läinud, ja teised kippusid ülle merre Saksamale. Tuul olli wastas, et laewad

lahhest ei sanud wälja. Siis surri mitto neid, soldatid ja muid innimessi, laewade peäle katko; surno kehhad heideti merresse, ja wessi wiis neid senna tänna mäele, kuhho ennamiste matmatta mahha jäiwad. Essimessel katko aial olli ka paljo liñnainnimessi, naeste lastega, Saksamale pöggenend, kes pärrast katko löppetust ennamiste jälle taggasi tulliwad. Neid, kes liñna paigale ollid jänud, olli mitto suggusseltsi sutumaks wäljasurnud, et nende nimme ennam Talliñnas ei olle ollemaski. Mitto honet liñnas ollid järsko tühjaks jänud, egga neil olnud pärrijatki, et kes himmustas, neid ennesele ommaks wöttis ja sai.

Liñnast katk peagi siggis male, egga annud seälgi ennam armo. Harjo ja Leänemaad teggi keigeennamiste innimestest laggedaks. Keila ja Juro kihhelkonnas loeti enne katko, töteggiatte arro järrele, 200 adra maad, pärrast katko teises agga kümme, teises 50 adra maad. Kadrina kihhelkonnas Wirromaal, kus enne katko 326 adra maad, loeti pärrast katko agga 120. Noarootsi kihhelkonda surri 1500 hinge. Hioma, Runo, Naisaar ja Aegnesaar jäid katkust putumatta, sest et maalt ülle merre mitte hinge senna ei lastud tulla. Agga Wormsesare rahwas, kel sedda hoolt ei olnud, näggid sel korral ka katko, muud kui et agga pissut innimessi surri. Makirriko öppetajaid olli enne katko liggi 50, katk ei jätnud ennam hinge kui 15. Maal katk wast aastal 1711 wähhä hawalt rambis ja kaddus. Talliñna temma kül ennam ei putund, muud kui et maalt Wenne wäe külge hakkas, mis liñnas karnisonis seisis. Ommeti olli sest ka liñnal ni hästi kui marahwal kahjo; sest Wenne wäe üllem peälik panni wahhid tede peäle wasto, kes ei lasknud ei hingegi liñna sisse egga liñnast wälja. Siis marahwas liñnast ei sanud sola, egga liñnarahwas tallopoege käest puid egga toidokaupa osta, kunni Jummal többe hopis sai ärrakelanud.

Et rahwast agga kassinaste olli, ja söjaid ja kullutajaid wähhä, siis olli essimessel aial pärrast katko ka leiba ja muud ellotarwitust wägga rohkeste ja willi oddaw ja alw. Lojust olli iggas kohhas wägga paljo; mitmes

paikus, kus metsas, ollid terwed karjad, mis kaitsmatta jänud, troppi lõnud ja talwel heinaladdudest ja kuhjadest omma toito leidnud ja kauniste siggind ja kossunud. Mis noukamat suggu innimesst weel olli üllejänud, nende pole langes suur warrandus, surnutte pärrandusseſt, kokko. Nüüd hakkati ka kangeste kossima ja pari minnema. Sedda ka kirrikoramatudest nähha. Talliñna Niggola kirriko ramatust loeme, et aastal pärrast katko agga monne päwa aeges 80 pari on laulatud. Marahwaga olli sesamma luggu. Wirroma Kadrina kirriko jures, kus meie päiwil, kui paljo kossimist on, 80 ehk 90 pari aastas laulatakse, pandi aastal katko järrele 144 pari kokko, ja nenda ülle Ma keikis paikus, seddamõda kuida kihhelkonnad suremad on ehk wähhemad ja kuida innimessi alles hinges olli.

Wenne wallitsus näitis kohhe omma armo ülles meie made wasto, mis sõdda, nälg ja katk 10 aastat järgi wägga olli ärrawaewanud ja innimesteſt laggedaks teinud. Moisad, mis Rootsi kunningad enneſe pole ollid kiskunud, anti jälle nendele taggasi, kelle enneste ehk kelle wannematte ja sou pärrised nemmad wannast olnud; krono maksud pandi allamale; wennewallitsejad ei wõtnud ka mitte hinge nekrutid, kumni jälle meie päiwil ni paljo innimessi olli peälelisſand, et ilma põllo tõle kahjo teggematta, meiegi made seest sõamehhi sünnib wäljapanna. Kirrikud ehhitati jälle ülles, ja seäti õppetajad peäle; keik muud head, korra-pärralisſed seädusſed, mis sõa ja katko aial ehk ollid koggoni mahhajänud ehk seggaseks läinud, hakkati jälle ueste ülleswõtma, ja mitme asja poleſt parrema järje peäle tõstma. Kaubaaiaminne mereliñnadeſt hakkas jälle priskeste eddasi minnema, ning üllepea liñnad ja maad kossusid jälle aega mõda, ja katko, sõa ja nälja jäljed parraneſid ärra.

Seddawisi olleme siis nüüd meie, ja meie wannemad, ja wannematte wannemad jo ellanud 123 aastat pärrast wimist katko; ning tulleb kül Jummalale südameſt tänno ja kitust anda, et temma keige se pitka aia meie male ilma wahhet piddamatta kalliſt rahho annud,

nenda et polle ühhegi waenlase jalg ülle meie raiade sanud astuma, ja et Ta meid on kaitsnud, et ei olle ka surmajat nälga egga tapjat katko meie maal olnud likumas.

Keik aastad polle kül mitte wennaksed. On Jummal meid monned head aastad ühtejärgi taewast rohkeste õnnistanud; agga olli muldne wilja anni ja heinte polest mitmes paikas kassinam. „Peame meie siis sedda head Jum„mala käest ükspäinis wastowõtma, agga „sedda kurja ei peaks meie mitte wastowõt„ma?“ (Jobi ram. 2, 10.) Ning eks siis keik, mis selle luggemisse sees wanna pölwe asjust on juttustud, sedda silma ette panne, et meie päiwil wallitsusse arm ja hool, mitmesugguse wargajad ja kergitajad seädusse, mis jo tehtud on ja weelgi noutakse, ja innimeste enneste targem ja kassinam ellaminne, neid endisid willetsusse päiwi, Jummala abbiga ärrakelawad ennam meie peäle tullemast. „Ussu siis Jumma„lat, siis Ta tulleb sulle appi; sea ommad teed „hästi, ja loda Temma peäle.“ Sir. r. 2, 6.